

Ontwormen anno 2012

Eindelijk, het voorjaar hangt weer in de lucht, de paarden mogen weer op de wei, en de wormenkuren kunnen weer tevoorschijn gehaald worden. Of niet?

ERICA VAN DEN BROEK, dierenarts bij Paardendokters in Zwaanshoek

Dankzij grondig wetenschappelijk onderzoek zijn er nieuwe inzichten in de ontwormingsstrategie bij paarden. Het wordt tijd om de oude ingesleten gewoontes eens onder de loep te nemen en over te gaan op 'het nieuwe ontwormen'.

Steeds meer resistentie

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat er steeds meer resistentie voorkomt in de wormpopulatie. Dit betekent dat er wormen zijn die niet meer gevoelig zijn voor de meeste gebruikte ontwormingsmiddelen. Resistentie tegen de oudere middelen als fenbendazole en pyrantel was al langer bekend. Nu is er echter ook op redelijk grote schaal resistentie aangetoond tegen het veelgebruikte ivermectine. Dit is een probleem, omdat het niet waarschijnlijk is dat er in de nabije toekomst een nieuw middel ontwikkeld zal worden dat de resistente wormen kan doden. Als de resistentie verder verspreid wordt in de wormpopulatie, en misschien zelfs tegen het sterkere broertje moxidectine gaat voorkomen, hebben we een nog groter probleem. We hebben dan uiteindelijk geen middelen meer om onze paarden effectief mee te ontwormen.

Niet klakkeloos ontwormen

Om deze ontwikkeling te remmen moeten we toe naar een geheel andere

manier van ontwormen. Niet meer klakkeloos elke zes tot acht weken een wormenkuren geven. We moeten naar een individuele benadering, waarbij de noodzaak tot ontwormen per paard ingeschat wordt aan de hand van mestonderzoek, leeftijd, manier van huisvesten, bloedonderzoek en eventuele ervaringen uit het verleden. Resistentie bij wormen wordt ontwikkeld als we te vaak of met een te lage dosis ontwormen. Wat er gebeurt is dat er wormen (meestal larvale stadia) zullen zijn die ondanks het toedienen van de wormenkuur toch blijven leven. Deze wormen zijn dus resistent. Zij hebben een voordeel ten opzichte van wormen die wel doodgaan door ontwormen, en dus niet resistent zijn. Uiteindelijk zullen de wormen die in het voordeel zijn zichzelf voortplanten en steeds groter in aantal worden, terwijl de niet-resistente wormen steeds minder in aantal worden door de frequente ontwormingen. Zo selecteren we dus onbedoeld op resistente wormen en zal uiteindelijk als we hier lang genoeg mee doorgaan de hele wormpopulatie gaan bestaan uit resistente wormen.

Gewicht paard opmeten

Wat we kunnen doen om dit tegen te gaan is aan de ene kant zorgen dat het paard bij een ontworming echt voldoende binnenkrijgt voor zijn gewicht, zodat er niet of nauwelijks wormen zullen zijn die dit overleven. Onder het motto 'meten is weten' en 'wie schat die doet maar wat' is het aan te bevelen om minimaal eens per jaar het gewicht van uw dier op te meten met behulp van een daarvoor ontwikkeld meetlint. Aan de

andere kant moeten we niet willen dat het paard helemaal vrij is van wormen. Het is normaal dat er wormen in het maagdarmkanaal voorkomen, en zolang dit geringe aantallen zijn, ondervindt het paard hier geen schade van. Deze kleine aantallen niet-behandelde wormen zorgen er op hun beurt voor dat er een gevoeligheid voor onze wormmiddelen blijft bestaan.

Mestonderzoek

Een manier om in te schatten of en in welke mate een paard besmet is met wormen is mestonderzoek. Door de wormeitjes in de mest te tellen, kunnen we een inschatting maken van de besmettingsgraad. Die wordt uitgedrukt

Worminfecties verminderen

Worminfecties verminderen zonder ontwormingsmiddelen:

- Minimaal tweemaal per week mest uit het weiland/de paddock verwijderen.
- Afwisselen met andere grazers, zoals schapen of koeien. Door in het late najaar en vroege voorjaar de wei door bijvoorbeeld schapen te laten begrazen, nemen zij de meeste larfjes op, die voor deze dieren niet schadelijk zijn.
- Hooien of bloten als het warm en droog weer is. Door de zon zullen de larfjes die nu niet meer beschermd worden door het hoge gras snel uitdrogen en afsterven. Als dit tijdens nat weer gebeurt, heeft het juist een tegengesteld effect en worden de larfjes verder over het weiland verspreid.

Naast mestonderzoek zijn ook leeftijd en weidegang belangrijk bij het opstellen van een ontwormingsstrategie.

FOTO: TWAN WIERMANS

in EPG (eieren per gram mest). Bij relatief kleine aantallen eitjes is er geen gevaar voor de gezondheid, en is het dus niet nodig om te ontwormen. In de praktijk wordt er voor volwassen paarden aangeraden te ontwormen als het EPG hoger is dan 250. Voor jongere dieren

Beperkingen wormonderzoek

Een nadeel van mestonderzoek is dat niet alle wormsoorten even makkelijk zijn te detecteren middels het zoeken naar eitjes in de mest. Bijvoorbeeld lintwormen geven niet continu eipakketjes af, zodat een besmetting hiermee mak-

vermageren, doffe vacht en/of lusteloosheid, raadzaam de dierenarts te raadplegen. Deze kan dan met een combinatie van mest- en bloedonderzoek bepalen of een worminfectie een rol speelt. Als er twijfel is over de werkzaamheid van een wormmiddel, is het raadzaam om twee weken na het geven van het middel nogmaals een mestonderzoek te doen. Het EPG moet dan minimaal 95 procent lager zijn dan vóór het toedienen van het middel.

Samengevat is het niet meer gewenst alle paarden blindelings te ontwormen, maar gericht die dieren te ontwormen die veel eitjes uitscheiden. De beslissing van wel of niet ontwormen wordt genomen aan de hand van mestonderzoek; uw dierenarts kan u hierover adviseren. §

Mestonderzoek bepaalt of ontwormen wel of niet zinvol is

wordt al bij een lagere EPG aangeraden te ontwormen, omdat deze dieren nog weinig weerstand tegen worminfecties hebben opgebouwd en een besmetting daardoor sneller escaleert. Behalve het EPG en de leeftijd zijn er ook andere factoren om rekening mee te houden bij het opstellen van een ontwormingsstrategie. Bijvoorbeeld of de dieren alleen op stal en eventueel in een zandpaddock worden gehouden of ook weidegang krijgen. Uw dierenarts kan u helpen de juiste strategie te kiezen.

kelijk kan worden gemist. Ook aarsmaden geven geen eieren in de mest, deze worden rond de anus geplakt en zijn alleen middels een plakbandmonster goed te detecteren. Ook larvale stadia leggen nog geen eitjes, maar kunnen wel degelijk schade aan de darmwand toebrengen. Om deze beperkingen te omzeilen, wordt aangeraden eens per jaar uw paard te ontwormen met een middel dat ook goed werkt tegen lintwormen en larvale stadia van maagdarmwormen. Daarnaast is het bij klinische klachten, zoals diarree,

Een pony met symptomen die kunnen wijzen op wormbesmetting: het dier is vermagerd en heeft een doffe vacht.

FOTO: ERICA VAN DEN BROEK

In de mest van een pony worden rode wormpjes gevonden. Dit zijn kleine of rode bloedwormen, op dit moment de meest voorkomende wormsoort bij paarden.

FOTO: ERICA VAN DEN BROEK

